

ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΤΡΩΝ

ΕΓΚΑΙΝΙΑ
ΤΗΣ
ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΠΑΤΡΩΝ

«Σὺν Ἀθῆνᾶ καὶ χεῖρα κίνεσ»

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Π. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ

851

81

8.623

1897

ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΤΡΩΝ

Π.Ρ. 3487.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ

ΤΗΣ

ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΠΑΤΡΩΝ

«Σὺν Ἄθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνεο»

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Π. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΥ

1897

851
Bi
8627

ΕΓΚΑΙΝΙΑ
ΤΗΣ
ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΠΑΤΡΩΝ

Τὴν 2 Νοεμβρίου 1897 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 6 1)2 μ. μ. ἐτε-
λέσθησαν ἐπίσημως τὰ ἐγκαίνια τῆς Βιοτεχνικῆς Σχολῆς. Τὴν τελετὴν
ἐτίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των ὁ Νομάρχης Ἀχαϊοῦλιδος, ὁ Πρόεδρος
τῶν Ἐφετῶν, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ ἅπασαι αἱ
λοιπαὶ ἀρχαὶ τῆς πόλεως, ἐπιτήμως προσκληθεῖσαι καὶ πλῆθος λαοῦ.
Δὲν ἔλειπον δὲ καὶ οἱ ἐπιστήμονες, οἱ λόγιοι, οἱ ἔμποροι, οἱ βιομήχα-
νοι, οἱ τεχνίται καὶ οἱ διάφοροι ἐπαγγελματῆται ἀντιπροσωπεύοντες
ὅλας τὰς λαϊκὰς τάξεις. Μετὰ τὴν τέλεισιν τοῦ ἀγιασμοῦ ὑπὸ τοῦ ἱερο-
κήρυκος κ. Ἡλία Βλαχοπούλου, ὁ Πρόεδρος τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτρο-
πῆς κ. Κ. Παπαγιάννης ἐκήρυξε τὴν ἐναρξιν τῆς λειτουργίας τῆς Σχο-
λῆς διὰ τῆς ἐξῆς συντόμου προσλαλιᾶς.

Κύριε Πρόεδρε τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου, κύριε Νομάρχα,
κυρταὶ καὶ κύριοι.

Πείποιθα, ὅτι ἅπασα ἡ σιβ. ὀμηγυρις αἰσθάνεται μετ' ἐμοῦ χαρὰν πολ-
λὴν καὶ εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ἰδρύσιν τῆς Βιοτεχνικῆς Σχολῆς Πατρῶν
ὑπὲρ ἧς ἐτετέλεθη πρὸ μικροῦ ὁ ἐπίσημος ἀγιασμός. Καθὼς ὁ ἀγιασμός
πρέπει νὰ θεωρῆται ὑψίστης σημασίας οὕτω καὶ ἡ ἐπωνυμία τῆς Σχολῆς
ἔχει ἐνιο.αν εὐρεῖσιν, προορισμὸν ὑψηλόν, ὅταν ἡ Βιοτεχνικὴ αὐτῆ Σχολὴ
δεόντως λειτουργήσῃ· ἐξ ὧσων δὲ ἀντελήφθη ἰδρύεται ἐπὶ θεμελίων καὶ
βάσεων ἀσφαλῶν, διότι ἤδη πολλοὶ ἐπίσημοι κύριοι καὶ λόγιοι ὑπεσχέθησαν

ἐνθέρμον και διαρκῆ ὑποστήριξιν, οἱ μὲν ὕλικῶς, οἱ δὲ πνευματικῶς διὰ τῆς διδασκαλίας των. Ἡ Σχολὴ ἀνήκουσα εἰς ἅπαντα τὰ σωματεῖα και τοὺς συλλόγους, εἰς ἅσασαν τὴν πόλιν, εἰς τὸν δῆμον, χρῆζει γενικῆς συνεργασίας· ὡς πολῖται ἐν τῇ κοινωσίᾳ ἔχομεν ἅπαντες ὑψίστον καθῆκον, ὅπως συντρίξωμεν δι' ὄλων τῶν μέσων ὄχι τροχάδην μὴ τυχὸν προσκόψῃ, ὅπως συμβαίνει εἰς πολλὰς ἐπιχειρήσεις· ἀλλὰ ἐνθέρμως, διαρκῶς και μετὰ ζήλου δι' ὄλων τῶν μέσων ὅπως βαθμηδὸν και βῆμα πρὸς βῆμα τῶντι προοδεύσῃ και πραγματικῶς εὐδοκιμήσῃ. Καθὼς ὅταν τὰ φυτὰ και τὰ δένδρα καλλιεργούμενα δι' ὄλων τῶν ἀναγκαίων μέσων παρέχουν εὐφορίαν καρπῶν, οὕτω και ἡ σχολὴ προστατευομένη δι' ὄλων τῶν προσπαθειῶν και δι' ὄλων τῶν ἀναγκαίων μέσων θέλει διόντως καρποφορήσει και καρποφοροῦσα εἰς μὲν τοὺς οὕτω συνδραμόντας θέλει προξενεῖ ψυχικὴν ἀγαλλίασιν και εὐφροσύνην εἰς δὲ τοὺς ἀκροωμένους και διδασκομένους πνευματικὴν ἀνάπτυξιν και ἀσχολίαν ὠρῶν ἀργῶν και ὠφέλιαν βιοποριστικοῦ ἐπαγγέλματος και εἰς τὴν διψῶσαν ἀγαπητὴν μας πόλιν τῶν Πατρῶν θέλει εἶσθαι καύχημα και στολισμοῦ ἐπίδειξις. Διὸ σὺν τῇ ἐπιδαφιλεύσει των εὐχῶν ἁπάντων ὑμῶν εὐλόγιμος κἀγὼ ἰγκαρδίως τὴν τελείαν εὐόδωσιν τῆς Σχολῆς ταύτης και προσκαλῶν ὅπως λάβῃ τὸν λόγον ὁ εὐφραδῆς κ. Στ. Θεοχάρης κηρύσσω τὴν ἐναρξιν.

ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

ΥΠΟ

ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ ΘΕΟΧΑΡΗ

ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Φίλοι Ὁμήγουρις

Εὐχαρίστως ἐπιτελῶ τὴν ἐντολὴν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Βιοτεχνικῆς Σχολῆς ὅπως ἀναπτύξω τὸν σκοπὸν καὶ τὴν χρησιμότητα αὐτῆς. Καταλαμβάνων δὲ τὴν ἔδραν ταύτην εὐχαριστῶ πάντας τοὺς τιμήσαντας διὰ τῆς παρουσίας των τὴν σεμνὴν ταύτην πανήγυριν τῶν ἐγκαινίων, συγχάριζω δὲ καὶ συμπάσῃ τῇ τῶν Πατρίων πόλει διὰ τὸ ζῆλῶν ἐνδιαφέρον ὃ ἐπεδείξατο ἐπὶ τῇ ἰδρύσει τῆς Βιοτεχνικῆς ταύτης Σχολῆς. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο τιμᾶ μέγਾਲως αὐτὴν καί προσιωνίζεται τὴν εὐδῶσαι τοῦ κοινωφελοῦς ἡμῶν ἔργου, περὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ ὁποίου πείθεται τις ἐξετάζων τοὺς λόγους ὑφ' ὧν ὠρμήθησαν αἱ νεώτεροι Εὐρωπαϊκαὶ κοινωνίαι εἰς ἰδρυσιν οὐ μόνον ἀνωτέρων ἐπαγγελματικῶν σχολῶν ἀλλὰ καὶ εἰς πολλαπλασιασμὸν τῶν βιοτεχνικῶν σχολῶν χάριν τῆς τεχνικῆς τῶν ἐργατῶν ἐκπαιδύσεως.

Ἡ Τεχνικὴ Ἐκπαίδευσις ἤρξατο νὰ ἐπισύρῃ κατὰ προνόμιον τὴν μέμιναν παντὸς τοῦ νεπολιτισμένου κόσμου ἀφότου ἢ ἀνακῆρυξις τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος, συμπίπτουσα μὲ τὴν θαυμασίαν ἀνάπτυξιν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν μὲ τὴν διάδοσιν τῶν ἀτμομηχανῶν καὶ τῶν τηλεγράφων, ἠέψεν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην δραστηριότητα στάδιον εὐρὺ καὶ ἀπέραντον. Πᾶσαι αἱ δεξιότητες τοῦ πνεύματος καὶ τῶν χειρῶν εὐρίσκουν ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ ἐργασίαν, ἀμοιβὴν καὶ προαγωγὴν. Ἡ ἐργασία, ἀπαλλαγείσα ἀπὸ τὰ δεισμά τῶν κοινωνικῶν προλήψεων, τύχαινε παντοῦ προστασίας καὶ τιμῆς. Παντοῦ διανοίγεται θείσις τιμητικὴ καὶ ἐπίζηλος διὰ τὸ ἀμετρον πλῆθος τῶν ἐργατῶν τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας καθοδηγούμενων ὑπὸ τοῦ φωτός τῆς ἐπιστήμης.

Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἐργασία ἄρχουν σήμερον τοῦ κόσμου. Ἡ ἐπιστήμη, παντοῦ ἰσιχώρησεν ἐν τῷ νεώτερω βίῳ. Παντοῦ θαυμάζει τις τὰς κοιναφιλεῖς ἐφαρμογὰς τῆς, παντοῦ βλέπει τις αὐτὴν ὑποβάλλουσαν τὰς φυσικὰς δυνάμεις πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν μας, πρὸς ἐκτέλεισιν τῶν θαυμασίων ἔργων ἐφ' οἷς καυχᾶται ὁ σημερινὸς πολιτισμός.

Ἡ ἐπιστήμη, διατρυνώσα ὄρη καὶ ἰνοῦσα διὰ διωρῶν ὤϊανους, ἀνοίγει εἰς τὸ ἐμπόριον νέας ὁδοὺς, ἀνακαλύπτει χώρας ἀγνώστους καὶ πλουτίζει τὴν Βιομηχανίαν μὲ νέας μεθόδους, μὲ νέα προϊόντα. Ὁ ἀτμός, ἡ ψυχὴ τῆς βιομηχανίας, δίδει δύναμιν εἰς ἀναριθμήτους μηχανάς, ὃ δὲ ἡλεκτρισμὸς μᾶς βοηθεῖ νὰ μετρώμεν ἐν μιᾷ στιγμῇ τοὺς σφγμοὺς ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὅχι, οὐδέποτε ἄλλοτε ἢ ἀνθρωπότης παρέστη θεατῆς τοιοῦτου μεγαλοπρεποῦς θεάματος, οὐδέποτε ἄλλοτε ἐνεφορήθη ὑπὸ τιοαύτης ζωῆς καὶ ἰσχύος, διότι οὐδέποτε ἄλλοτε εἰργάσθη τόσον πρὸς διάδοσιν τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ εἰς ἀπάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις, οὐδέποτε ἄλλοτε τοσαύτας κατέβαλε προσπάθειας πρὸς μόρφωσιν καὶ πρὸς ἠθικὴν ἀνύψωσιν τῆς περιφρονημένης ἄλλοτε ἐργατικῆς τάξεως διὰ τῆς καταλλήλου αὐτῶν τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀπαραιτήτου εἰς τε τὴν προαγωγὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἐθνικῆς βιομηχανίας.

Εἰς ἀπάσας τὰς βιομηχανικὰς χώρας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἠπείρου (πλὴν τῆς Ἑλλάδος) ἀνεπτύχθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ῥοπὴ ἀκατάσχετος πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν Ἐθνικῶν Βιομηχανιῶν. Παντοῦ χάριν αὐτῆς ἰδρῦθησαν σχολαὶ πολυάριθμοι, βιομηχανικὰ μουσεῖα, ἑταιρεῖαι, καὶ ἐκθῆσαι. Ἐάντες οἱ λαοὶ καταγίνονται εἰς τελειοποίησιν τῆς τεχνικῆς διδασκαλίας καὶ παρ' αὐτῆς ζητοῦσι τὰ μέσα ὅπως ἐπαρκέσωσιν εἰς τὴν ὁσημέραι δεινουμενὴν οικονομικὴν πάλην ἣεις πεισματώδης διεξάγεται μεταξὺ τῶν Ἐθνῶν ὅσα ποιοῦνται μεγάλην ἐξαγωγὴν γιωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων. Ἐκαστον αὐτῶν ἐργάζεται ὅπως ἀποκτήσῃ ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν ἄλλων διὰ τῆς πρωτοτυπίας καὶ ἀξίας τῶν τεχνουργημάτων του ἅς ἐπιζητεῖ διὰ τῆς μορφώσεως ἐπιδειξίων τεχνιτῶν. Οὕτως ἐξηγεῖται τὸ καταπληκτικὸν τῶντι φαινόμενον τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰδρύσεως πανταχοῦ Βιοτεχνικῶν σχολῶν.

Αἱ βιοτεχνικαὶ σχολαὶ (écoles techniques) σκοποῦν ἔχουν νὰ παράσχωσιν εἰς τοὺς μαθητευομένους καὶ τοὺς ἡμεροβίους τεχνίτας (ἐκτὸς τῶν ὠρῶν τῆς καθημερινῆς ἐργασίας) τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς γνώσεις ὅσαι χρησιμεύουν εἰς αὐξήσειν τῆς οικονομικῆς ἀξίας τῆς παραγωγῆς, ἥτις διὰ τῶν γνώσεων αὐτῶν καθίσταται ταχυτέρα καὶ τελειότερα. Οὕτως οἱ τεχνίται συμπληροῦσι διὰ τῆς θεωρίας τὴν ἐν τῇ τεχνουργίᾳ πρᾶξιν. Τὰ ἐσπρινὰ ταῦτα σχολεῖα παρέχουν, ἀνεῦ ἀπωλείας χρόνου καὶ δωρεὰν σχεδὸν τὴν πολύτιμον συνδρομὴν ἐδραίας διδασκαλίας, διεγείρουν τὴν πρὸς τὸ ἐπάγγελμα κλίσιν, ἀνυψοῦσι καὶ εὐρύνουσιν αὐτό.

Διὰ τοῦτο τὰ ἐργατικὰ ταῦτα σχολεῖα εἶναι σήμερον λίαν πολυλήθῃ. Καὶ διὰ νὰ μὴ παρατείνω τὸν λόγον δὲν σᾶς ἀναφέρω τὰς μεγάλας βιομηχανικὰς χώρας εἰς ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γερμανία, ἐν αἷς δὲν ὑπάρχη βιομηχανικὸν κέντρον ὅσον καὶ ἂν ᾖται μικρὸν, τὸ ὅποτον

νά μὴν ἔχη μίαν τοιαύτην βιοτεχνικὴν σχολὴν, ὡς λέγω μόνον ὅτι ἐκ τῶν δευτερευόντων βιομηχανικῶν κρατῶν τὸ μὲν Βελγίον ἔχει 36 τοιαύτας σχολὰς μὲ 10,500 μαθητάς, ἡ μικρὰ Δανία 77 σχολεῖα διὰ τοὺς ἐργάτας, ἡ Ἑλβετία 85 μὲ 8,000 μαθητῶν καὶ ἡ Ἰταλία 136 μὲ 16,000 μαθητάς. Ἡ Γερμανία κίετται πληθὺν τοιούτων βιοτεχνικῶν σχολῶν εἰς ἅς χρησιμεύει ὡς ὑπόδειγμα ἡ περίφημος Σχολὴ τοῦ Ἀμβούργου μὲ 3,200 μαθητάς.

Ἡ ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς βιοτεχνικῆς διδασκαλίας μέριμνα καὶ ἐργασία εἰς ἅπαντα τὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη ὀφείλεται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Πάντα τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ τεχνικὰ σχολεῖα ἰδρύθησαν ὑπὸ ἐταιριῶν καὶ συντεχνιῶν. Ἡ διδασκαλία τῶν μαθητευομένων ἐν Λονδίῳ ἀποτελεῖ τὸν κύριον σκοπὸν τοῦ Polytechnic Institute (7,000 μ.) καὶ τοῦ People's Palace (5,500 μ.) πραγματικοῦ ἀνακτόρου τοῦ λαοῦ, ἰδρυθέντος διὰ τῆς γενναιοδωρίας φιλοτέχνων πολιτῶν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία κάμνει θαύματα. Πάντες ἀριστοκράται καὶ βιομήχανοι συνερίζονται εἰς ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ ἔθνους. Εἰς ὅλας τὰς Ἀγγλικὰς πόλεις ἐργοστασιάρχαι καὶ τεχνίται συνασπίζονται πρὸς ἴδρυσιν μεγαλοπρεπῶν σχολείων εἰς ἃ παρέχουν οὐ μόνον χρηματικὰς ἐξ ἑκατομμυρίων συνδρομὰς, ἀλλὰ καὶ τὴν πολῦτιμον ἐπικουρίαν τῶν γνώσεων καὶ τῆς εὐφύιας των.

Ἐπὶ ἐταιριῶν συνέστησαν πᾶσαι αἱ βιομηχανικαὶ καὶ βιοτεχνικαὶ σχολαὶ τῆς Γερμανίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Ἑλβετίας. Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βερθεράφῳ κατὰ τινὰς Ρωσσίας πολυάριθμοι ἐταιρῖαι πρὸς διάδοσιν τῆς βιοτεχνικῆς διδασκαλίας ἀκμάζουσιν εἰς πάσας τὰς πόλεις τῆς ἀπεράντου ἐικείνης αὐτοκρατορίας. Εἰς τὴν Γαλλίαν τέλος ἡ πρωτοβουλία τῶν δῆμων καὶ ἐταιριῶν διέδωκε παντοῦ τὴν τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν δι' ἀπειραρίθμων βιοτεχνικῶν σχολῶν, ὧν αἱ πλείους καὶ σπουδαιότεραι λειτουργοῦν ἐν Παρισίοις, ἔθθα διακρίνονται αἱ τῆς Πολυτεχνικῆς ἐταιρίας (1848). Ὡστε ἐν ἀπάσαις ταῖς χώραις τῆς Εὐρώπης ὁ συνεταιρισμὸς τῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων ὑπῆρξεν ὁ ἰσχυρότερος μοχλὸς τῆς ἀναγεννήσεως τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς γιγαντιαίας αὐτῆς προόδου.

Αἱ στοιχειώδεις αὐταὶ πληροφορίαι (1) περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῆς διαδόσεως τῶν Βιοτεχνικῶν Σχολῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀρκοῦν νὰ πείσωσι πάντας περὶ τῆς μεγάλης σπουδαιότητος ἢ τὰ βιομηχανικὰ ἔθνη εὐλόγως ἀποδίδουσιν εἰς τὴν μόριωσιν τεχνιτῶν ἱκανῶν καὶ σχετικῶς ἀνεπτυγμένων. Οἱ ἐκ τῶν σχολῶν τούτων ἐξερχόμενοι μετ' ἐπιτυχίας δύνανται νὰ καταταχθῶσιν ὡς ἀνώτεροι τεχνίται εἰς μεγάλα ἐργοστάσια ἢ νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἀνωτέρας σπουδᾶς εἰς τὰ τακτικὰ σχολεῖα τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιτηθειμάτων.

(1) Τὰς πληροφορίας ταύτας ἀπῆλθισα ἐκ τῆς περισπουδᾶστου συγγραφῆς τοῦ Marius Vachon «περὶ ὄργανισμοῦ τῆς Τεχνικῆς διδασκαλίας ἐν Εὐρώπῃ.»

Ἄλλ' ἂν τὰ ἔθνη ταῦτα, τὰ τόσον προηγμένα εἰς τὴν βιομηχανίαν περὶ πολλοῦ ποιῶνται τὴν τῶν τεχνιτῶν ἐκπαίδευσιν ὅπως ὑπερισχύσωσιν εἰς τὸν διεθνή συναγωνισμόν, τί ἐπράξαμεν ἡμεῖς παρ' οἷς ἡ Βιομηχανία εὐρίσκεται εἰς νηπιώδη κατάστασιν, οἱ ἰθνηκοὶ πόροι ἀνεκμετάλλειτοι, μαρσαμὸς δὲ ἐπικρατεῖ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς ἐπιειγῶν τὴν οἰκονομικὴν τῆς χώρας νίκρωσιν καὶ τὴν χρεωκοπίαν ;

Ἐν Ἑλλάδι, τῇ μητρὶ ταύτῃ τῶν τεχνῶν, ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν τῶν Βιοτεχνῶν οὐδεμίαν ἔχομεν δυστυχῶς ν' ἀναγράψωμεν κυβερνητικὴν ἐνέργειαν. Τὸ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ὀθωνος Ἰδρυθὲν τῷ 1837 Πολυτεχνεῖον, ρυθμισθὲν δὲ κατόπιν τῷ 1878 εἰς **Σχολεῖον τῶν Βιομηχανῶν Τεχνῶν**, σκοπεῖ εἰς τὴν μόρφωσιν πολιτικῶν μηχανικῶν καὶ ἐργοδηγῶν. Σχολεῖον καθαυτὸ διὰ τοὺς τεχνίτας οὐδὲν συνέστη μέχρῃ πρὸ τίνων ἐτῶν.

Μόνον τὸ ἐν Ἀθήναις Ὀρφανοτροφεῖον τοῦ Χατζηκώστα καὶ τὸ ἐν Πειραιεὶ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ 1865 εὐδοκίμως λειτουργοῦσα «**Ἐταιρία τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ**», ἦσαν τὰ μόνα σχολεῖα ἐν Ἑλλάδι τὰ ἐπιδιώκοντα τὴν ἐκπαίδευσιν τεχνιτῶν. Καὶ ὅφειλω νὰ μνημονεύσω μετ' ἱσχυρίας τὸν ἄριστον διοργανισμόν τῶν ὀρφανοτροφείων τούτων ἐν εἰς ; τὰ ὀρφανά μαθητῶν τὴν ραπτικὴν, ὑποδηματοποιίαν, βιβλιοδετικὴν, ξυλουργίαν, καὶ τὴν μουσικὴν χωρὶς νὰ παραμεληθῆται καὶ ἡ κατ' ἀνθρώπον μόρφωσις τῶν παιδῶν τούτων δια διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων ὅσα διδάσκονται εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα. Ἄξιοι δὲ πάσης τιμῆς εἰνε οἱ κατὰ καιροὺς ἀφιλοκίρῳδες ἐργαζόμενοι εἰς τὴν **Ἐταιρίαν τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ**, ἧτις ἀπόρροια ἰδιωτικῆς ἐνεργείας, ὀρμηθεῖσα ἐξ εὐτελειστάτων ἀρχῶν ἠξιώθη ν' ἀποκτήσῃ οἴκημα ἀξιοπρεπὲς καθιερωμένον εἰς τὸ κοινωφελὲς ἔργον τῆς Ἐταιρίας καὶ διεσκευασμένον χάριν τῆς λαϊκῆς διδασκαλίας. Ναὶ μὲν ἡ Ἐταιρία αὕτη δὲν ἔχει συστηματικῶς διοργανωμένην σχολὴν ἐπαγγελματικὴν, συμβάλλει ὅμως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐργατῶν ἔστω καὶ ἂν αὕτη ἐπιδιώκεται μόνον κατὰ θεωρίαν, οὐχὶ δὲ κατὰ πρᾶξιν.

Ἄμφότερα ταῦτα ἔγνω νὰ συνδυάσῃ ἡ ἐν Ἀθήναις «**Ἑλληνικὴ Βιοτεχνικὴ Ἐταιρία**», περὶ ἧς ὀφείλω νὰ ἐνδιατρίψω διότι ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς καὶ σύμφωνα μὲ τὸν προορισμόν τῆς ἐλπίζω, σὺν Θεῷ, νὰ λειτουργήσῃ ἡ Βιοτεχνικὴ τῶν Πατρῶν Σχολή, ἣν σήμερον ἐγκαινιάζομεν.

Ἡ **Ἑλληνικὴ Βιοτεχνικὴ Ἐταιρία** Ἰδρυθεῖσα τὴν 5 Δεκεμβρίου 1892, σκοπεῖ τὴν ἐν Ἑλλάδι προαγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς τεχνικῆς διδασκαλίας, τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐπιδιώκει διὰ παντὸς ἐφικτοῦ τρόπου, κ' ἰδίως διὰ διδασκαλίαν καταλλήλου εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς τάξεις, διὰ συστάσεως τεχνολογικῶν συλλογῶν, βιβλιοθηκῶν καὶ δημο-

αίων διαλέξεων, προσίτι διὰ διαρκῶν ἐκθέσεων τῶν προϊόντων τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας.

«Εἶναι τῶντι μίγας ὁ σκοπὸς τῆς Βιοτεχνικῆς Ἑταιρίας: Ἡ ἀναζω-
γόνησις τῆς Ἑθνικῆς Βιοτεχνίας, ἡ μόρφωσις τῶν ἐργατῶν, ἡ μεταβο-
λὴ τῶν χειρωνακτῶν εἰς τεχνίτας γινώσκοντας πάντα τὰ μυστήρια τῆς
τέχνης των, ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν μέχρι καλλιτεχνίας, ἀντὶ μέχρι τοῦδε
ἐμπειρικῆς τέχνης πολλὰκις ἐκπιπτούσης εἰς βαναυσουργίαν, τέχνης ἐν ἣ
μόναι αἱ χεῖρες οὐχὶ δὲ καὶ ὁ νοῦς λαμβάνουσι μέρος. Εὐρὺς λοιπὸν με-
γάλους ὀρίζοντας ἀγωνίζεται ἡ ἀνοίξη εἰς τὴν ἔθνικὴν βιοτεχνίαν προα-
γάγουσα αὐτὴν διὰ διδασκαλίας καὶ ἀνυψοῦσα τὰς ἐν στασιμότητι καὶ μα-
ρασμῷ καταδικασμένας ἐν Ἑλλάδι βιοποριστικὰς τέχνας.

Ναί, εἶνε δυστυχῶς ἀληθές ὅτι αἱ βιοποριστικαὶ ἐν Ἑλλάδι τέχναι,
αἱ ὁποῖαι δὲν ἀπαιτοῦσι μέγала ἐργαστάσια, ἀλλὰ τὴν προσωπικὴν ἐρ-
γασίαν τοῦ ἀτόμου ὡς λ. χ. ἡ ξυλουργία, ἡ κλειθροποιία, ἡ βαφικὴ ἢ
πλεκτικὴ καὶ τόσαι ἄλλαι ἔμειναν εἰς τὰ σπάργανα ἢ ὀλίγον ἀνεπτύ-
χθησαν καὶ ἐκ τῆς εἰς τὸ αὐτὸ στάσιμον ἐπάγγελμα ἐπιδόσεις πολλῶν
προέρχεται ἡ πτωχεία καὶ ἡ ἄδυναμία τῆς συντηρήσεως τῶν τάξεων
τῶν βιοτεχνῶν.

Τοῦτο εὐτυχῶς κατενόησαν ἄνδρες τὴν πρώτην κατέχοντες τάξιν ἐν
τῷ ἀνεπτυγμένῳ τῆς πρωτεύουσας κόσμῳ καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἰδρῶσιν
ἐν σωματείῳ ἢ ἑταιρίᾳ προστασίας καὶ ἀναπτύξεως τῶν βιοτεχνικῶν
τεχνῶν ἐν Ἑλλάδι.

Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἰδρυσεν αὕτη ἐν Ἀθήναις (σκοπεῖ δὲ νὰ
ἰδρῶσῃ καὶ εἰς τὰς κυριώτερας πόλεις τοῦ κράτους) **Νυκτερινὴν
Βιοτεχνικὴν Σχολὴν** ἐν ἣ νὰ διδάσκωνται εἰς τοὺς τεχνίτας οἱ
διάρροιοι κλάδοι τῶν βιοτεχνιῶν εἰς μαθήματα, καθ' ἃ αἱ ἐπιστημονικαὶ
γνώσεις ἀπλοποιούμεναι θὰ ὡπι καταληπτὰ τοῖς πᾶσιν, ὠθουμένης εἰς
χρῆσιν καὶ τῆς ἐφαρμογῆς.

Ἄμα τῇ συστάσει αὐτῆς ἀθροῖα ἐπηκολούθησαν αἱ ἐγγραφαὶ μα-
θητῶν ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀπὸ 400 βραβεῖα ὁσημέραι αὐξῶν. Τόσον μεγάλη
δίψα τεχνικῆς μορφώσεως φέρει εἰς τὰ μαθητικὰ αὐτῆς βίθρα ἐργάτας
καὶ μαθητευστέτους ἐξ ὅλων τῶν συντεχνιῶν, ξυλουργοὺς, ἐπιπλοποιούς,
φανοποιούς, σιδηρουργοὺς, χρυσοῦδους, βιβλιοδέτας καὶ τυπογράφους. Εἰς
τοὺς διακριμένους ἐξ αὐτῶν δίδονται ἐτησίως βραβεῖα εἰς εἶδη χρῆ-
σιμα εἰς τὴν τέχνην των.

Τὰ ἐν αὐτῇ διδασκόμενα **μαθήματα** δύνανται νὰ θεωρηθῶσι γι-
νικῶς χρήσιμα εἰς τὰς πλείστας τεχνουργίας. Εἶνε δὲ ταῦτα. Πρακτικὴ
Ἀριθμητικὴ, Πρακτικὴ Γεωμετρία, στοιχεῖα Φυσικῆς, Χημείας, Κοσμη-
ματογραφία, Ἰχνογραφία, Χειροτεχνικαὶ ἀσκήσεις καὶ Πλαστικὴ.

Ἡ ἄμισος, ἡ χειροπιαστὴ, οὕτως εἰπεῖν, ὠφέλεια, ἣν παρέχει ἡ
Βιοτεχνικὴ Ἑταιρία εἶνε ὅτι μορφώνει τοὺς ἐργάτας καὶ ἀναπτύσσει,

αυτοὺς ὀξύνουσα τὴν καλαισθησίαν τοῦ βλέμματος, ἀσκοῦσα εἰς δεξιότηα καὶ εὐκαμψίαν τὴν χεῖρά των, διδάσκουσα γινώσκεις τεχνικάς, ὥστε νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ἐφαμίλλους πρὸς τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς τεχνίτας. Καὶ πρὸς τὴν τεχνικὴν δὲ ἐφαρμογὴν ἐπιτησάτο ἐπιτυχῶς τὸ πρῶτον βῆμα εἰσαγαγοῦσα πέρυσι τὴν Πλαστικὴν, αὐτὴν δὲ θὰ ἀκολουθήσῃσι καὶ ἄλλαι ἀσκήσεις ἐφαρμογῆς.

Καὶ ἄλλην λαμπρὰν ἰδίαν ἤρξατο ἐφαρμολοῦσα ἡ Βιοτεχνικὴ Ἑταιρεία, τὴν τῶν ἐν Γερμανίᾳ Fortbildungsschulen, ἧτοι Σχολῶν πρὸς παράτασιν τῆς μορφώσεως, δηλαδὴ συμπληρουσῶν τὴν ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ διδασκαλίαν χειροτεχνικῆς ἐργασίας. Πολλοὶ ἀπόφοιτοι τῶν δημοτικῶν σχολείων παῖδες πληροῦσι καθ' ἐσπέραν τὰς εὐρέας αἰθούσας αὐτῆς καὶ ἀκροάζονται μαθήματα χρήσιμα εἰς πάντα ἐργάτην.

Ἄν ὑπάρχῃ τόπος εἰς τὸν ὁποῖον ἐπρεπε νὰ ὑπάρχωσι τοιαῦτα συμπληρωτικὰ τῆς μορφώσεως σχολεῖα, οὗτος εἶνε ἡ Ἑλλάς. Ἄλλὰ τίς φροντίζει δι' αὐτὰ τὰ πράγματα παρ' ἡμῖν; Θὰ ἔλθῃ ὁμως καιρὸς καθ' ὃν ἡ Ἑλλάς θὰ αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην ἰδρύσεως τοιούτων πρακτικῶν σχολῶν.

Πλὴν τῆς τεχνικῆς μορφώσεως σκοπεῖ ἡ Βιοτεχνικὴ Ἑταιρεία νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτῆς καὶ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ἠθικῶς καλοὺς ἐργάτας, νὰ τοῖς ἐμπνεύσῃ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐργασίαν, τὴν συναίσθησιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας αὐτῆς, διδάσκουσα ἱστορίας καὶ βιογραφίας μεγάλων ἐφευρετῶν, φιλοπόνων ἐργατῶν, οἵτινες ἐκ τῆς θέσεως ἀπλοῦ ἐργάτου κατώρθωσαν διὰ τῆς μελέτης, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς φιλοπονίας των, νὰ καταστῶσιν εὐεργεταὶ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ νὰ ἀποθανάτισωσιν τ' ὄνομά των. Δὲν ἦτο υἱὸς κτίστου ὁ ἀνακαλύψας τὴν Ἀμερικὴν Κολόμβος; Τυπογραφίου ἐργάτης δὲν ἦτο ὁ μέγας Φραγκλῆς, ὅστις ἤρπασε τὸν κεραυνὸν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὰ σκῆπτρα ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν τυράννων; Ἡ βαμβουκωστικὴ μηχανὴ δὲν ἐφευρέθη ὑπὸ ἐνὸς κουρέως τῆς Βρεστώνης, τοῦ Ἀρκτραῖς (Arkwright); (1767) Καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου ἀξιόστος τις μεταλλευτὴς ὁ Στέφενσον, δὲν ἐφίερε τὴν ἀτμάμαξαν τοῦ σιδηροδρόμου; Ὁ Δίνκον ὁ συνδέσας τ' ὄνομά του μετὰ τὴν χειραφέτησιν τῶν δούλων, δὲν ἦτο ἀπλοῦς ὑλοτόμος; Ὁ διάσημος ἀστρονομὸς Κέπλερ, ὁ ἐπαινομασεῖς νομοθέτης τοῦ οὐρανοῦ δὲν ἦτο ὑπὲρ τῆς καπηλείου; Αὐτὸς ὁ μέγας Νεύτων, ὁ ἀνακαλύψας (1642) τοὺς νόμους τῆς παγκοσμίου ἑλξίως, δὲν ἐγεννήθη ἐν ταπεινῷ πρακτορείῳ τῆς Ἀγγλίας; Ὁ μέγας διερευνητὴς ὁ Δαβὶδ Λιβνγκων (1874), εἰς ὃν ἡ Γεωγραφικὴ ἐπισημὴ ὀφείλει τόσας ἀνακαλύψεις, δὲν ἦτο ἀπλοῦς ἐργάτης εἰς μικρὸν τεχνουργεῖον;

Διὰ τοιούτων παραδειγμάτων ἐκ τοῦ ἴδους ἐκείνου τῶν ἐργατῶν οὗς ἀπεθανάτισεν ὁ σοφὸς Σμάιλτς, ζητεῖ νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὰ στήθη τῶν Ἑλ-

λήνων έργατων τὴν φιλοτιμίαν, τὴν ἀμιλλαν ὅπως ἐργασθῶσι καὶ διὰ τῆς τέχνης ἀναδειχθῶσι χρήσιμοι καὶ τίμιοι γινόμενοι πολῖται.

Ἐπὶ τῆλους ἡ Βιοτεχνικὴ Ἐταιρία τῶν Ἀθηνῶν διοργανεῖ κατ' ἔτος ἐν τῷ Ζηκπεῖῳ Μεγάρῳ ἔκθεσιν τῶν ἐγγυαρίων προτόντων, ἧτις κάτοπτρον οὕτα τῆς παρ' ἡμῖν βιοτεχνικῆς δράσεως, θέλει συντελέσει εἰς τὴν δι' ἀμίλλης βελτίωσιν καὶ προαγωγὴν τῆς Ἐθνικῆς παραγωγῆς.

Τοιαύτη, ἐν ὀλίγοις, ἡ **Ἑλληνικὴ Βιοτεχνικὴ Ἐταιρία**. Εἶπον ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς εἶνε μέγας, πρὸς ὃν ἀφιερῶθησαν ἄνδρες ἐξοχοὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸν πλοῦτον, μετὰ πάθους εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἀφοσιωθέντες. Τοιοῦτοι ἐλπίζω νὰ μὴ λείψωσι καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας τοῦ Κράτους μεγάλας πόλεις.

Καὶ ἰδοὺ ἡ πρωτεύουσα τῆς Πελοποννήσου, ἡ Ἱστορικὴ τῶν Πατρῶν πόλις διδεῖ τὸ σύνθημα τῆς διακλαδώσεως τοῦ εὐγενοῦς σκοποῦ τῆς Ἐταιρίας ταύτης. Εὐρέθησαν ἐν αὐτῇ ἄνδρες, τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἀρωγοὶ δὲ πάντοτε τῶν καλῶν ἔργων (1) οἵτινες συνεισήθησαν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ θέσωσι τὰ θεμέλια τῆς Βιοτεχνικῆς Σχολῆς, ἧς σήμερον τελοῦμεν ἐπ' αἰσίοις τὰ ἐγκαίνια.

Ἡ **Βιοτεχνικὴ Σχολὴ Πατρῶν** ἀποβλέπει, τὸ μὲν εἰς τὴν ἡθικὴν καὶ πνευματικὴν μόρφωσιν τῶν λαϊκῶν τάξεων δι' ἐσπερινῶν μαθημάτων εἰς γλώσσαν δημώδη καὶ ἀπλοικὴν γενομένων ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον καὶ κατὰ συνείπειαν ὄντως διδακτικῶν, τὸ δὲ εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ τεχνικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐργατῶν ἢ βιοτεχνῶν δι' ἐσπερινοῦ σχολείου ἐν τῷ ὁποίῳ οἱ μὲν τελείως ἀπαίδευτοί, οἱ δὲ τέχνας προσωρισμένοι, θὰ διδάσκωνται ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ ἀριθμητικὴν, οἱ δὲ ταῦτα γινώσκοντες θὰ μορφοῦνται μεθοδικῶς ἐν τῇ βιοτεχνίᾳ προσκτώμενοι στοιχειώδεις καὶ βρασίμους ἐπιστημονικὰς καὶ τεχνικὰς γνώσεις, ἀναγκαίας ὅπως καταστῶσιν ἐπιδείξιοι τεχνῖται ἐν γένει δὲ χρῆσιμους εἰς τὸν πρακτικὸν βίον.

Πρὸς πλήρη ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἀνωτέρω σκοποῦ συνιστᾶται 1ον ἐσπερινὴ σχολὴ διαλέξεων προσιτῆ εἰς πάντας ἐν γένει τοὺς φιλομαθεῖς πολῖτας πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως καὶ 2ον σχολεῖον τεχνιτῶν ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ ἐγγράφωται μαθηταὶ ὑποχρεούμενοι εἰς τακτικὴν καθ' ἐσπέραν φοίτησιν, σπουδὴν καὶ ἐνιαύσιον δοκιμασίαν.

Καὶ αἱ μὲν **λαϊκαὶ διαλέξεις** θὰ γίνωνται ἐπὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς σχολῆς ἀναγεγραμμένων μαθημάτων, ὑπὸ ὠρισμένων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἐν ὠρισμέναις ἡμέραις, σκοπὸς δὲ αὐτῶν θὰ

(1). Οὗτοι εἰσὶν οἱ Κ. Κ. Κωνσταντῖνος Γ. Παπαγιάννης, Γεράσιμος Κόγκος Σπυρίδων Γ. Τριάντης, Στέφανος Μόσχοβις, Ἄρ. Μεσσονέζης, Χρῆστος Σταμπάδος, ἀποτελοῦντες τὴν διοικητικὴν ἐπιτροπὴν καὶ οἱ κ. κ. Σπυρίδων Δουκάκης, Ἰωάννης Βέρροτος καὶ Σταμ. Θεοχάρης εἰς οὓς ἀνετέθη ἡ τῆς Σχολῆς Ἐφορεία.

ἤναι ἡ διάδοσις ἠθικῶν καὶ ὠφελίμων τῶ λαῶ γνώσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐκλαίκευσις τῶν θεικῶν ἐπιστημῶν ὅπως καταδειχθῆ εἰς τὸν λαὸν ἡ μεγάλη δύναμις καὶ ἀξία τῆς ἐφαρμογῆς τῆς νωιτέρας ἐπιστήμης εἰς τὰς βιοποριστικὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπηται ἡ ἀπὸ τῆς ἑδρας ταύτης ἐλευθέρη διδασκαλία ἐπὶ θεμάτων ἐκτὸς τοῦ προγράμματος καὶ ὅλων ἄλλοτρίων τοῦ πρακτικοῦ τῆς σχολῆς σκοποῦ.

Διὰ τῶν διαλέξεων τούτων ζητεῖ ἀθορύβως νὰ διαπαιδαγωγῆσῃ μὲν τοὺς πολλοὺς, νὰ μορφώσῃ τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν αὐτῶν, νὰ προσελκύσῃ δὲ ἰδίᾳ τοὺς ἐπιδοθησομένους εἰς βιοτεχνικὰς τέχνας καὶ προπαρασκευασθῇ αὐτοὺς, ὥστε τὸ τμήμα τοῦτο τῶν διαλέξεων τυγχάνει ἐσπερινὸν λαϊκὸν διδασκῆριον διὰ πάντας τοὺς πολίτας.

Τὸ δὲ **Σχολεῖον τῶν Τεχνιτῶν**, ἡ καθαυτὸ Βιοτεχνικὴ Σχολή, ὅπερ εἶνε ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ἰδρύματος τούτου, ἔργον ἔχει νὰ μορφώσῃ εἰδικῶς τοὺς βιοτέχνας καθιστῶν αὐτοὺς εἰδήμονας ἀναγνώσας καὶ γραφῆς ἐν τῶ πρώτῳ τμήματι, ἐν τῶ δευτέρῳ δὲ διδάσκουσα αὐτοὺς τὰς ἀπαραιτήτους ἐπιστημονικὰς γνώσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται σήμερον ἡ ἀνάπτυξις καὶ πρόοδος πάσης πρακτικῆς τέχνης. Τοιαῦται δὲ εἶναι ἡ **Πρακτικὴ Ἀριθμητικὴ, ἡ Γεωμετρία, ἡ Γραμμικὴ Ἰχνογραφία, ἡ Γεωμετρικὴ Ἰχνογραφία, ἡ Κοσμηματογραφία κλπ.** Ὡστε τὸ Σχολεῖον τοῦτο εἶσται προπαρασκευαστικὸν διὰ τὸν τεχνίτην, θέλει δὲ λειτουργεῖ κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ἐν Ἀθήναις Βιοτεχνικῆς Ἑταιρίας.

Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς πρακτικωτέρας μορφώσεως τῶν τεχνιτῶν θέλει μεριμνήσει διόντως ἡ Σχολή αὕτη ἰδρύουσα προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ὅταν ἐπιτρέψωσιν οἱ πόροι αὐτῆς, ἐκ συνδρομῶν καὶ δωρεῶν τῶν συμπολιτῶν, **Τμήμα Τεχνικῆς ἐφαρμογῆς** τῶν διδαχθέντων, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ἐκ τοῦ προκαταρκτικοῦ ὡς ἀνω σχολείου ἀποφοιτήσαντες τεχνίται, κάτοχοι ἤδη ἐπαρκῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων θ' ἀσκῶνται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν καθιστάμενοι οὕτω τεχνίται ἐπιδείξιοι.

Ἐκτὸς τούτων ἡ Σχολή σκέπτεται νὰ δημιουργήσῃ καὶ **Τμήμα Ἐμπορικῶν Μαθημάτων** πρακτικῶν διὰ τοὺς ἐμπορεύπαλλήλους. Μέχρις οὗτο συστηθῆ ἡ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως μελετωμένη Ἐμπορικὴ Σχολή ἐν Πάτραις. Τὸ τμήμα τοῦτο θὰ προσφέρῃ ὅπως δήποτε ἀρετὴν βοήθειαν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς διὰ τὸ ἐμπόριον προωρισμένης νεότητος.

Εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην, ἐν παρακειμένη ἀιθούσῃ θέλει καταρτισθῆ λαϊκὴ **Βιβλιοθήκη** μετ' ἀναγνωστηρίου προσετῆ εἰς πάντας τοὺς γνωρίζοντας ἀνάγνωσιν καὶ περιέχουσα βιβλία διδασκτικὰ διὰ τὸν λαὸν καὶ ποικίλων πρακτικῶν καὶ τεχνολογικῶν γνώσεων.

Ἡ Βιβλιοθήκη οὕτη, ἥς τὸν πυρῆνα ἀποτελεῖ ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνίστη Κωνσταντινίδου προσφορά 150 τόμων βιβλίων διδασκτικῶν, καὶ ἡ τῆς Βιοτεχνικῆς Ἑταιρίας σχεδίων κοσμηματογραφίας, πλουτιζομένη ὑπὸ

παρομοίων γενναίων προσφορῶν τοῦ δήμου, τῶν συλλόγων καὶ τῶν φιλομούσων πολιτῶν θέλει καταστῆ Βιβλιοθήκη ἀνήκουσα εἰς ὄλην τὴν πόλιν.

Τοιαύτη ἡ **ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΗΜΩΝ ΣΧΟΛΗ**. Εἶναι αὕτη σωματεῖον θετικόν, ὅλως πρακτικόν, ἐργαζόμενον ἀποκλειστικῶς ὑπὲρ ἐπιειγούσης ἀνάγκης, τῆς πνευματικῆς καὶ τεχνικῆς τῶν ἐργατῶν μορφώσεως. Ἄλλ' ἵνα δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν σὺν τῷ χρόνῳ πλήρη τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς ἀνάγκη κοινῆς πάντων ἐνεργείας, ἀνάγκη ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς, διότι τὰ μεγάλα ἀποτελέσματα διὰ τούτων καὶ μόνον ἐπιτυγχάνονται. Ἡ δὲ ἀληθὴς πρόσδος βραδείως προβαίνει. Καὶ τῶντι πρέπει νὰ ἀροτριᾶσθαι τις τὴν γῆν, νὰ σπείρῃ διὰ νὰ θερίσῃ, πολλάκις δὲ πρέπει πολλὸν χρόνον νὰ περιμένῃ, ὁ δὲ μᾶλλον ἄξιος ὑπομονῆς καρπὸς βραδείως ὠριμάζει. Ὑπομονὴν λοιπὸν ἀλλὰ καὶ ἐπιμονὴν μεγάλην πρέπει νὰ ἐνστερνισθῶσιν οἱ ἐργαζόμενοι πρὸς ὄφελος τοῦ κοινοῦ καὶ μάλιστα προκειμένου περὶ ἔργου ὁμολογουμένως δυσχεροῦς, ὑπομονὴν ἐξισουμένην πρὸς τὴν προθυμίαν ἢ ἐπιδειξάντο ἀναδεχόμενοι τόσῳ φιλοτίμῳ, οἱ μὲν τὸν καταρτισμὸν καὶ τὴν συντήρησιν καὶ ἐπίβλεψιν τῆς Σχολῆς ταύτης, οἱ δὲ τὴν πρακτικὴν καὶ πρόσφορον διὰ τοὺς ἐργάτας ἐν αὐτῇ διδασκαλίαν, ἄξιοι ἀναδεικνυόμενοι τῆς κοινῆς ὑγνωμοσύνης καὶ τῶν εὐλογιῶν τῶν τεχνιτῶν, ὧν θὰ φωτίσῃσι τὸν νοῦν καὶ θὰ ἀσκήσῃσι τὴν χεῖρα.

Ἄλλὰ τοῦτο δὲν ἄρκει. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συνδρομῆς, ἡθικῆς τε καὶ ὕλικῆς, ἣν θέλει ἐπιδαφιλεύσει ἡ κοινωνία τῶν Πατρῶν εἰς τὸ ἴδρυμα τοῦτο, ὥστε ν' ἀποβῇ, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου τῆς Σχολῆς, καύχημα τῆς πόλεως ὅλης. Καὶ, τὸ ἔργον τοῦτο δὲν ἀνήκει οὔτε εἰς άτομα, οὔτε εἰς ομάδας, οὔτε εἰς ἡμετέρας συλλόγους. Ἀνήκει εἰς ὀλόκληρον τὴν πόλιν ταύτην, ἀνήκει εἰς μίαν μεγάλην ἰδέαν, ἰδέαν εὐγενῆ, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς ὁποίας πάντες ἀπὸ τοῦ μεγαλειτέρου μέχρι τοῦ μικροτέρου ὀφείλομεν νὰ ἐργασθῶμεν μετὰ ζήλου καὶ πεποιθήσεως.

Περὶ τὸν δὲ νὰ σᾶς καταδειξῶ ἐγὼ ἢ νὰ σᾶς ὑπομνήσω τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐκδουλεύσεων, ἃς θέλει παράσχει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κοινότητα ὁ φωτισμὸς τῶν παραγωγικῶν αὐτῆς τάξεων. (1) Δὲν ἴνε ἄρκετὸν σήμερον εἰς ἓν ἔθνος νὰ ὑπάρχωσιν εὐκολαὶ διὰ νὰ ἐκπαιδεύωνται μόνον

(1) Ἀπόσπασμα τοῦ περὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ λόγου μου ἐκφωνηθέντος κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς πρώτης ἐν Πάτραις Σχολῆς τοῦ Λαοῦ, τῆς ὑπὸ τὴν ἐμὴν καὶ τοῦ ἑκτου Ἰατροῦ κ. Χ. Κορύλλου Ἐφορείαν λειτουργήσεως τακτικῶς ἀπὸ τοῦ 1882—1887, ἐν ἣ ἐδίδασκαν πάνυ εὐδοκίμως οἱ Κ. Κ. Πίλλας Βλαχόπουλος, Δ. Παπανικολάου, Γ. Γέγλες, Γ. Λάσκαρης, Θ. Ὀλύμπιος, Ε. Καρακάλλος, Χ. Κορύλλος, Β. Θεοδῶρου, Σ. Θεοχάρης καὶ λοιποὶ τῶν ἐν Πάτραις λογίων.

αι ανώτεροι τάξεις αὐτοῦ. Ὅχι! Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκπαιδευθῇ ὁ ἐργαζόμενος λαός, νὰ μορφωθῇ διὰ πρακτικωτέρων γνώσεων καὶ, ὑποβοήθους τῆς φυσικῆς δεξιότητος τοῦ πνεύματός του, νὰ τεθῇ εἰς θέσιν ὅπως ἐξασκῆ ἐπιμετρώστερον τὸ ἔργον του καὶ ἀποθῆ χρήσιμος ἑαυτῷ καὶ τῇ κοινωνίᾳ. Ἡ ἐκπαίδευσις πρέπει νὰ ᾖ εἶδος ἀνατροφῆς, ἣν ἡ κοινωνία ὀφείλει νὰ παράσχη εἰς ἅπαντα τὰ μέλη αὐτῆς διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τὰ αὐτὰ αἰσθήματα τῆς ἀρετῆς, τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς φιλοπονίας.»

Ἵπὲρ τῆς εὐγενοῦς ταύτης ιδέας ἐζήτησα νὰ προκαλέσω τὸν ὑμέτερον ἐνθουσιασμόν διὰ τοῦ λόγου μου τούτου, εἰς ὃν δίδω πέρας διὰ θερμῆς πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς συμπολίτας μου ἐπικλήσεως.

Ἀποβλέψατε πάντες πρὸς τὸν ἱερὸν σκοπὸν τῆς Σχολῆς ταύτης καὶ ἐνισχύσατε τὰ πρῶτα βήματά της! Περιβάλατε τὸ ἀρτίγι εἰς τοῦτο ἴδρυμα μὲ τὴν συμπάθειαν, μὲ τὴν πατρικὴν στοργὴν σας. Ἀγαπήσατε καὶ τιμῆσατε αὐτό. Ἐπιδαφιλεύσατε αὐτῷ λόγῳ τε καὶ ἔργῳ τὴν πολυτιμον προστασίαν σας. Προσείθετε γενναῖοι ἀρωγοὶ καὶ συνδράμετε ἡμᾶς εἰς τὴν παγίωσιν καὶ εὐδωσίῳ ἔργου εἰς ὃ ἡμεῖς τὴν πρώτην ἰδώσαμεν ὄθησιν, ἄνευ τινος σκοποῦ φιλοδοξίας.

Σεῖς δὲ, χάριν τῶν ὁποίων ἰδρύθη ἡ Σχολὴ αὕτη, προσείθετε εἰς αὐτὴν μετὰ πεποιθήσεως· θέλετε μᾶς εὖρε πάντοτε προθυμοὺς νὰ ὑποβοηθήσωμεν τὰς προσπάθειάς σας πρὸς ἀπόκτησιν γνώσιων χρησίμων εἰς τὸν βίον, πρὸς πλουτισμὸν τοῦ πνεύματός σας. Ἐπωφεληθῆτε τῶν μέσων ὅσα σας παρέχει ἡ Σχολὴ αὕτη πρὸς μόρφωσιν καὶ τελειοποίησίν σας.

Ἔργασθώμεν οὕτω πάντες ἐν μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ ὅπως ἡ **Βιοτεχνικὴ Σχολὴ Πατρῶν**, ριζοβολούσα ἐν τῷ γοίμφῳ τῆς πόλεως μας ἰθάφει, προαγομένη καὶ βαθμηδὸν τελειοποιουμένη φθᾶσχ τὸν προορισμὸν της καὶ ἀξιώθῃ ν' ἀποφέρῃ τοὺς προσδοκωμένους ἀγλαοὺς καρπούς, οὐ μόνον ἐστία διαδόσεως ὠφελίμων τῷ λαῷ γνώσεων, ἀλλὰ πρὸ πάντων φυτῶριον ἀποβαίνουσα εὐθαλῆς ἐπιδειξιῶν τεχνιτῶν, πεφωτισμένων ἐργατῶν, σπουδαίων παραγόντων τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας. Ἔργαζόμενοι ὑπὲρ αὐτῆς, ἐργαζόμεθα ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς ἀναστάσεως, εὐημερίας καὶ δόξης τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν Πάτραις 2 Νοεμβρίου 1897.

Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Πρόεδρος
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΚΟΓΚΟΣ
ΑΡΙΣΤ. ΜΕΣΣΗΝΕΖΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΡΙΑΝΤΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΟΣΧΟΒΙΚ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΜΠΑΔΟΣ

Ἡ Ἐφορεία

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΔΟΥΚΑΚΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΕΡΡΟΙΟΣ

Ἐν Πάτραις τὴν 2 Νοεμβρίου 1897

